

KIDS ARK I NORRA THAILAND:

Hjälper barn till

Norra Thailand, långt bort från de palmklädda vykortsstränderna i söder. Här arbetar organisationen Kids Ark med de barn vars föräldrar dör i aids. Kids Arks främsta uppgift är att se till att barnen fullföljer sin skolgång. Risken är annars stor att flickorna skickas in i sexindustrin och att pojkarna utnyttjas som knarkkurirer för att smugla droger över gränserna.

I byn Baan Guai är Burma nära. Bara en halvtimmes promenad bort över de böljande gröna bergen. Rita Holm Gustafsson pekar på dem då vi sakta går genom byn. Grisar bökar i hushållsavfall, unga kvinnor med putande magar och små barn på armen sitter utanför de enkla hyddorna. Det luktar sötkvalmigt av ruttna sopor. De lite större barnen spelar med en boll gjord av gummiband. De är grå i ansiktet av smuts och har eksem på armarna som kliats blodiga. I en av hyddorna ligger en man med stora sår på magen och i ljumskarna.

Rita kom till Thailand med sin man Allan, men inte med något annat i åtanke än att besöka det land där Rita i ett tidigare äkten-

skap adopterat en dotter. De reste norrut och blev tagna av det de såg. En kvinna berättade om barnen som blir ensamma kvar då deras föräldrar dött.

– Hon sa att barnen som själva bär på hiv kommer att dö. Barnen som är hivnegativa däremot, men med föräldrar som är hivsmittade, dem är det ingen som engagerar sig i. Och de måste få chans till ett värdigt liv, säger Rita.

Tanken började växa om att de kanske kunde göra någon nytta.

DET ÄR NU ÅTTA ÅR sedan de startade Kids Ark. 200 barn har fått faddrar som hjälper dem ekonomiskt. De har startat dagis

och fritis, flera av dem överlämnade till kommunen. Fem personer är heltidsanställda, ett tiotal är projektanställda medan Rita är volontär. Alla är lokalt anställda, flera av dem från olika minoritetsfolk. Pengarna till Kids Arks verksamhet kommer från svenska organisationer (se faktaruta) och privata donationer.

En del av dem hamnar här i Baan Guai. En by som vem som helst skulle beskriva som hopplös. Kanske därför heter det kombinerade fritis/skola som Kids Ark nyligen startat här House of Hope.

Ett enkelt hus på byns högsta kulle, fem bänkar står uppställda på ett trasigt golv, på väggarna sitter en liten världskarta, en multiplikationstabell och ett fotografi på det thailändska kungaparet. Men undervisningen handlar om något helt annat än världen utanför och monarki.

– Thai och hygien, svarar Rita på frågan om vad som står högst på listan för vad barnen ska lära sig.

Här, liksom i hela den region där Kids Ark verkar, bor många ur minoritetsfolket Red lahu. De flesta är papperslösa och står utanför det thailändska samhällets rättigheter. Då de saknar identitetshandlingar kan de inte få äga mark, de har heller ingen rätt till hälsovård. Somchai som är lärarassistent på House of Hope i Baan Guai är en av många som söker identitetshandlingar. Han är född i Thailand, men måste kunna bevisa sitt släktskap med

GÖRAN ARVIDSON

Motstående sida: Kids Ark arbetar för att alla barn ska fullfölja sin skolgång. Thai och hygien är viktiga ämnen, det senare för att undvika sjukdomar och det förra för att Red lahu-barnen ska kunna få en plats i det thailändska samhället.

T v: En svårt sjuk man får hjälp av Kids Ark Emergency Fond.

hivsmittade

sin mamma genom ett DNA-test. Ett test som han själv måste betala. Somchai har inte ens pengar till att köpa ett par nya byxor. De han går i har bara ett byxben.

Red lahu har ett eget språk, men de behöver lära sig thai för att inte bli ännu mer marginaliserade. Hygien är en förutsättning för att de överhuvudtaget ska överleva. Det kan låta enkelt, men i en by som saknar rent vatten och emellanåt el, är det inte självklart. Lägg därtill att barn, vuxna och ibland även djur bor tätt inpå varandra. Sjukdomar sprider sig lika lätt som en gräsbrand.

– Kvinnorna här har mycket låg ställning, det är inte helt ovanligt att män som arbetar vid den burmesiska gränsen kommer hit och antingen köper eller tvingar kvinnorna till sex. Hiv sprider sig. Kvinnorna blir med barn, men männen syns inte längre till. De har förflyttats till andra gränsposteringar och går in i andra fattiga byar för att göra samma sak.

DÅ INTERNATIONELLA aidskonferensen genomfördes i Bangkok 2004 lovade dåvarande premiärminister **Thaksin** att alla i Thailand, ja till och med i Kambodja, skulle få tillgång till bromsmediciner. Men har man inte thailändsk identitet är rätten till medicin ingen självklarhet. Lika lite som tillgång till akutvård. Mannen som ligger svårt sjuk i en av hyddorna får hjälp genom Kids Arks "emergency fond" för att så fort som möjligt få läkarhjälp.

Kids Ark arbetar också med information kring hiv och reproduktiv hälsa, men det är ett tålmodskrävande uppdrag.

– Vi åker ut i byarna och stannar flera dagar, vi måste arbeta med tolk och vara där länge för att verkligen prata med dem. Det går inte att enbart undervisa, vi samtalar med barnen, pojkar för sig, flickor för sig. Sitter med dem ▶

T v: Rita och några representanter för minoritetsfolket Red lahu i traditionella kläder. Bilden är tagen i trekkinghuset i Baan Hai. T h: Ut på vägarna med moped och hiv-information. Här kommer Sila med fru på bönpallen.

FAKTA

Pengarna till Kids Arks verksamhet kommer bland annat från svenska organisationerna Forum Syd och Childhood och genom privata donationer. Svenska Kids Future har som huvuduppgift att stödja Kids Arks verksamhet i Thailand. Vill du stödja Kids Ark, gör det genom postgirot 90 00 51-4. Vill du bli fadder, kontakta info@kidsfuture.se. Läs mer på www.kidsfuture.se.

efter skolan. De vuxna måste vi prata med när de inte är ute på fälten och arbetar säger **Daeng**, som är en av de anställda på Kids Ark.

Hon kör oss till nästa by, Baan Hai. Den by som Rita började arbeta med allra först. Tvättstreck hänger mellan de enkla husen, det osar ur wokpannor och tuppar gal. Grisar bökar här också, men hushållssopor ligger inte utspredda, utan i organiserade högar.

I Baan Hai finns en egen skola och ett dagis. På en vägg hänger en handmålade affisch: "Sex is good but always use condom". Här finns möjlighet för byborna att hämta gratis kondomer.

Det förefaller som att arbetet med hivprevention har lyckats i Baan Hai.

– Men eftersom de är papperslösa har de inte alltid tillgång till hivtester, så vi vet inte om det är så. Det är mer en känsla. De har förmodligen lärt sig den hårda vägen. Byns invånare har sett de unga kvinnorna som har arbetat inom prostitutionen komma tillbaka. De som blivit hivsmittade och som ingen längre vill ha. De bevittnar en fruktansvärd sjukdom och död. Men vi vill ju också gärna tro att allt vårt arbete med information kring hiv har gett resultat, säger Rita.

THAILAND HAR VID sidan om Uganda varit föregångare när det gäller att arbeta med frågor kring hiv. Enligt UNAIDS blir allt färre nysmittade. Enligt senaste rapporten (augusti 2008) är hivprevalensen bland vuxna (15–49 år) 1,4 procent. Däremot har hiv ökat ibland

heterosexuella kvinnor, den grupp man tidigare ansett som lågriskgrupp. Enligt rapporten återfinns 43 procent av de nysmittade bland dessa kvinnor.

– I parlamentet fanns en man som tidigt talade om vikten av prevention. Han fick smeknamnet "Mr Condom" och har nyligen uttalat sig om att om man inte upprätthåller hivinformationen riskerar hivfrekvensen att återigen öka. Inte minst viktigt att tänka på eftersom man också kan se att unga sexdebuterar längre ner i åldrarna, säger Rita.

Vi bjuds in till **Jateebo**. Han vill visa ett foto. Det föreställer hans dotter **Darane** när hon får diplom för att hon är duktig på att skriva. Huset är byggt av bambu och palmblad, på golvet framför teven sitter hans fru med fler barn än deras egna. Så är det i många familjer i Baan Hai, man tar hand om de barn som inte längre har några föräldrar. Flera av dem har faddrar i Sverige. Många lär sig ett hantverk i det lilla hantverkscentret i utkanten av byn. Symaskiner står prydligt uppställda och såväl vackra sjalar som dukar har sytts här. Vägg i vägg ligger en verkstad, där står en halvfärdig soffa i bambu. När den är klar ska den upp på berget, till det trekkinghus som invånarna i Baan Hai tillsammans har byggt. Det består av fyra "rum" (bara draperi emellan), madrasser på golvet, tjocka filter för de kalla nätterna och en vidunderlig vy över det frodiga landskapet. 27 familjer driver nu med stöd av Kids Ark detta trekkingkollektiv. Förra året guidades 20 grupper genom djung-

eln, maximalt åtta personer i varje. Lahu är anemister och vill inte bråka med andarna. De lever av naturen med största respekt. Någon stor verksamhet planerar de inte för. Pengarna som trekkingen drar in stannar i byn.

DRYGT TRE TIMMARS resa söderut ligger byn Sansai. Ljudet av en elgitarr skär rakt igenom den tropiska eftermiddagen. I ett rum på ännu ett House of Hope sitter fyra pojkar som trevande försöker få ihop ett band. Trummor och elbas finns också, de testar mikrofonerna och ler lite generat. I rummen intill sitter pojkar och flickor framför dataskärmar, i våningen under är det duschdags, barnen skriker av skratt och fritidsledarna kan inte låta bli att skratta de också. I köket står en stor gryta med kyckling och grön curry.

Ännu en plats för den lilla organisationens arbete. Kids Ark håller under en fyraårsperiod på att lämna över detta House of Hope till kommunen.

Det är svårt att ens förstå att detta är samma land, som Baan Hai långt uppe i norr, och nästan omöjligt att på samma dag jämföra med utfattiga Baan Guai. Som barnen har det här i Sansai borde alla barn få ha det. De kommer direkt från skolan i sina skoluniformer, de får lära sig att hålla sig rena, prata thai och även engelska, de lär sig om hiv och om reproduktiv hälsa. De får leka och mår bra.

Det ringer i en klocka. Solens strålar har mattats av och skuggorna är långa. En stor tjock hund ligger på gårdsplanen och sover.

Barnen springer ner för trapporna till botten-
våningen för att äta. De sätter sig i prydliga
rader med tallrikar framför sig. En liten flicka
sitter på en bänk intill matplatsen. Hon delar
ut skedar men får ingen mat. Hon har redan
ätit hemma. Hon är dotter till en av de
anställda på House of Hope och har egentli-
gen inget behov av ett hus fullt av hopp. Men
hon vill gärna vara med ändå.

BODIL SJÖSTRÖM

GÖRAN ARVIDSON

GÖRAN ARVIDSON

Överst: Gryning över Baan Hai.
Ovan: Daeng arbetar för Kids Ark och åker
runt i byarna och pratar med barnen om hiv
och hur man ska skydda sig.
T v: Middag, sång och glädje i House of Hope,
Sansai.